

AN-SIKTET

FOLKARE SLÄKTFORSKARFÖRENING

Nr 8

Maj 1989

Det möte som planerades att hållas den 22 maj har styrelsen beslutat att ställa in p g a att ingenting särskilt finns att avhandla. Tanken var att ordna öppet hus i nya forskarlokalen i stället. När styrelsen träffade kulturchefen Everbrand och kulturnämndens ordförande Lundberg den 10 april föreslog dom att det skulle genomföras under karnevalen. Nu har besked kommit om ytterligare fördröjning av lokalens färdigställande. Det börjar bli dags att bussa Allan Hörberg på dom igen. Öppet hus blir i stället till hösten.

Programkommittén är klar med sitt förslag till program för nästa säsong. Styrelsen, som antog programmet, tycker att det är mycket bra men är lite tveksam vad beträffar en punkt. Den sista!?!?!
Programmet bifogas.

Till programmet kommer sen också öppet Hus som beräknas gå av stapeln lördagen den 9 september.

Efterlysning

Idéer, olika alster, t ex antavlor och annat material behövs för att genomföra "öppet hus". Du som har något att komma med, kontakta någon i styrelsen eller programkommittén.

DIVERSE

Det kom ett brev till red. Det är från den alltid lika flitige Arne Sohlström som renskrivit ett protokoll från vårtinget i Grådö 1669. AnSiktet-red. tackar så mycket för bidraget och är glada att kunna ge medlemmarna lite intressant läsning till sommaren. Håll till godo!

Vi kan väl i detta sammanhang uppmana läsarna att i Arne Sohlströms anda delta i förskönandet av AnSiktet.

Hörru du! Slarva inte med medlemsavgiften.

Du som redan betalt kommer att få medlemskortet i det här utskicket.

CITATET:

Om information

En gång i tiden fanns det bara en enda, enkelriktad kanal för samhällsinformation, prästen. Först fick kvinnor och barn lämna kyrkan efter gudstjänsten. Sedan berättade prästen för den manliga delen av menigheten vad överheten ansåg att folk borde veta. Idag är bilden betydligt mer invecklad. (Carl Otto Ohm)

FSF:s styrelse

Ordf	Stig Thorsberg	tel 0226-40230
Vice ordf	Birgitta Larhm	12192
Kassör	Jan-Olov Råberg	10690
Sekr	Georg Johansson	40291
Mtrl-förv	Barbro Vikström	55602
Suppl	Arne Blomberg	51020
	Sune Hellman	53852

AnSiktet-redaktörer: Barbro och Birgitta

Programkommitté:	Arne Blomberg	51020
	Sune Hellman	53852
	Allan Hörberg	50118

FÖRSLAG TILL PROGRAM HÖSTEN 1989 OCH VAREN 1990.

1 9 8 9.

28 augusti (måndag)

Elsa Lagevik från Ockelbo Emigrationscenter berättar om sin verksamhet.

18 september (måndag)

Studiebesök vid Ockelbo Emigrationscenter.

16 oktober (måndag)

Ritva Nilsson berättar om Avesta Kommuns centralarkiv.

20 november (måndag)

"Att läsa gamla texter" arbetsmöte i egen regi.

1 9 9 0.

15 januari (måndag)

Anders Tornström från KRIGSARKIVET besöker föreningen Och berättar om verksamheten där.

19 februari (måndag)

ARSMÖTE

April datot öppet

Studiebesök vid LANTMÄTERIARKIVET Gävle

Maj lämplig dag

Avslutning, Styralsen underhåller oss på lämpligt sätt.

Avesta 10 april 1989

PROGRAMKOMMITTEN

Arne Blomberg Sune Hellman Allan Hörberg

Biträdd av Birgitta Larm, vilken satta fart på oss.

MATMORS PRYGEL VAR FÖRR ETT NORMALT INSLAG I PIGORNAS LIV

Anledningen till detta mål, som förekom vid Hedemora härads vårting i Grådö 1669, var att det efter en pigas död kom ut ett rykte att hennes matmoder genom prygel varit vållande till dödsfallet.

Målet ger oss en uppfattning om tjänstepigornas förhållanden vid denna tid. Det betraktades tydligen som fullt normalt och riktigt att de ibland skulle undergå prygelstraff. Som framgår av det följande kunde legitima orsaker vara att ett lamm dött eller att matmodern ansåg pigan vara styvsint. Så till exempel, som då matmodern klagade, att när hon skulle bruka karbasen på pigan, stack hon sig undan under bord och annorstädes där hon inte var åtkomlig.

Ett av skälen till Rättens friande dom var att pigan var en frisk människa, som väl kunnat tåla några slängar av karbasen.

Domstolsprotokollet återges inte för att starta en diskussion om domen eller de motstridiga vittnesmålen, utan för att ge oss mera inblick i våra förfäders förhållanden och tänkesätt.

Protokollet återges här med moderniserad stavning.

Kopparbergs Läns Häreadsrättsarkiv
Serie III, volym AI:13, f 38v, 21 maj 1669

Framkom för Rätten Per Andersson (med det kända namnet Ambros Per) på Prästhyttan, Hedemora socken, och anklagade Anders Olsson i Södernäfde, Grytnäs socken, för ett uppenbart rykte, som han i alla näst omliggande socknar skall hava kommit honom och hans hustru uti. Såsom skulle de vara bemälde Anders dotters dödsvällare, den dem på fjärde året tjänt hade, och i vintras vid Matsmässodag uti dess tjänst av omäteliga hugg skall hava fått sin bane, begivandes bemälte Per Andersson att såsom Anders icke haver blygts vid till att taga ära och deras goda namn ifrån dem, han alltså därför måtte efter Sveriges lag plikta.

Blev för den skull ovan bemälte Anders Olsson tillfrågad utav vad skäl han hade fattat dessa miss-tankar emot Per och hans hustru? Svarade sig intet hava först utkommit med detta rykte, icke heller hava misstankar emot Per eller hans hustru, mycket mindre beskylla någon av dem för sin dotters dödsvällande, utan vid den tiden han hade fått bemälte sin dotters lik hem till sig och ännu stod ovan jord, när sal. Jöran Hansson i Grådö tillika med en annan, den han sade sig icke känna, kommen till Norrnäfde, varest båda två dessa ärende att åderlåta sig hos en i samma by, som sig utgav att sådant kunna, där bemälte Jöran skall hava frågat vad tankar den döde pigans fader hade om sin dotters död, vartill honom skall vara svarat, att de hade fuller inga andra tankar därom än som tjäna kunde, nämligen att Gud genom en naturlig sjukdom hade henne hädankallat.

Därpå skall Jöran hava sagt, kanske hon fick sjukdomen i fähuset.

Detta tal haver Mats Anderssons hustru i Södernäfde genast burit till Anders Olsson, vilken där utav så väl som därför, att hans dotter tillförne klagade sig över hugg av sin matmoder, fick orsak till att angiva detta hos kyrko-

herde Olof Moraeus och härutinnan söka hans råd, den där och hade styrkt honom till att låta besiktiga pigans kropp, framläggandes en attest av Herr Olof av den 15 mars nästledne efter Bengt Matssons i Näfde, Anders Jöranssons samt trenne hustrurs bevitnande som liket besiktigade, skriven och utgiven av innehåll, att dessa personer sluta utav de många blodstrimmor liket allestädes på sin kropp haft hade, under både armar såväl som annorstädes, samt kulor i huvudet, pigans död vara causerat.

Per Andersson beropade sig på sina grannar, de där väl skulle kunna vittna med honom huru han sitt legofolk plägade hantera, där emot Anders reagerade att hans dotter likväl alltid klagade sig det hon fick hugg.

Men efter Anders själv bekände att hans dotter på 3 års tid icke varit hemma, frågades honom om hon någon gång sökte att komma dädan utur tjänsten och likväl blev kvarhållen? Därtill svarade han nej, måste ock själv tillstå att han vart år vid Michelsmässotiden var där hos henne, och ehuru väl han var gång icke stadede sin dotter kvar, så kunde han dock icke bevisa sig hava begärt henne dädan någon gång, det han utan tvivel hade gjort så framt hon uti sin tjänst hade otillbörligen blivit hanterad.

Anders hustru (den döde pigans styvmoder) berättade att en månad förrän pigans lik fördes hem till Södernäfde, haver ofta benämnde piga kommit hemlöpandes, och sade hennes matmoder beskyllde henne för en bock hon miste, hotat henne med hugg, därför hade hon lupit därifrån hemåt. Detta haver varit den 22 januari. Den 25 gick styvmodern med henne dit tillbaka igen, och bekände sig Per Anderssons hustru hava ärnat en morgonstund att basa henne med ris, alldenstund då hon brukade karbasen på henne stack hon sig undan under bord och annorstädes där hon inte kom åt henne, utav vilket hon (Pers hustru) förivrades och blev sjuk, men hade likväl aldrig följt därmed, eller någonsin rört

sin vredes hand på henne sedan ungefär vid sistlidne Allhelgonatiden.

Berättandes om ovanbemälte bock således, att efter bocken i 8 dagars tid var sjuk förrän han död blev, och sedan då hon skar upp honom, befanns att hans hanliga tingen uppsvullit samt hans naturliga vatten lupit mellan ... och skinn, alltså menade hon att pigan var därtill vållande förmedelst sparkande eller omilt slående, därför hon ock henne därom hårt tilltalade.

Den 11 februari haver pigan sjuknat, såsom förmentes uti den häftiga farsoten som här i socknen allt sedan nyårstiden grasserat haver, och den 18 är hon död bliven.

Samma dag hon vart död, dock medan hon ännu levde, rätt tidigt om ottan, sände Per Andersson en soldat Jöran Andersson Råven benämnd till Anders, att berätta honom om sin dotters tillstånd, men soldaten inte förr kommit till Anders än dagen näst efter.

Och haver denna sjukdom varit så stark, att Per samt hans hustru sade sig icke rätter hade visst under tiden än att hon (pigana) hade varit befängd utav Satan. Skall alltså en liten stund förrän hon avsomnade, hava satt sig upp i sängen, kastat fötterna utom sängbrädet. Pers hustru bedit henne lägga sig vackert neder igen och ligga stilla, prästen och hennes fader voro ute och skulle nu strax komma in. Pigan svarat sig giva dem allesammans 1000 etc. Men hennes matmoder likväl lagt henne omkull igen, och rätt som hon då lyftade hennes fötter upp på sängen, haver hon givit upp en pust och därmed avlidit.

Detta bevitnade ock nämndemannen Mats Johansson i Rensbo, som sade sig det hava hört berättas av det arbetsfolk Per då hade och voro inne i stugan då detta påstod.

Detsamma berättas och om andra som av denna sjukdom hade varit behäftade, att somliga hava varit lika såsom rasande, somliga varit ... i ansiktet, klagat sig av håll och sting, och funnits blå om kroppen. Frågades när liket vart svept?

Svarades den 22 februari. Spordes om Per Andersson då sände något bud till Anders? Därtill svarades att Anders kom dit dagen näst efter sedan pigan blev död, viljandes då föra hem liket, men efter Per samt hans hustru tyckte det var nesligt att det osvept släppa det ifrån sig, efter pigan hade tjänt hos dem så god tid, ty vägrade Per och hans hustru honom detta, lät sig och detta icke anorledes än väl behaga.

Än tillspordes Anders om han då icke begärde att få seliket. Därtill svarade han nej. Ej heller hade han tillbudits att gå in där liket stod, mycket mindre Per eller hans hustru honom sådant förvägrat.

Även frågades Anders om han tyckte illa vara att Per förnekade honom att taga sin dotters lik hem med sig? Det nekade han alldeles till, och sade det han tyckte väl vara att han ville låta svepa det.

Därnäst sades vittnena fram, som liket sedan det hem kom till Södernäfde besiktigt hade, de där var svarade för sig uti parternas närvaro efter avlagd ed, således bekände som följer.

Anders Jöransson i Södernäfde vittnade att på pigans döda kropp haver synts röda strimor tvärs över ryggen, allt ifrån axlarna och neder mot veka livet, men om bemälde strimor voro högre än själva kroppen det visste han intet, ej hade han mera att säga.

Hustru Brita Olofsdotter, Olof Joenssons änka i Södernäfde, betygade att efter pastor i Grytnäs hade förvägrat sig kunna begrava den döde pigan, Anderses dotter, förrän Anders hade skaffat sig besked ifrån hennes husbonde huru hon sig där ställt och uti sin tjänst förhållit hade, jämväl och att pastor bleve underrättad om-sider då hon sjuknade och blev död, alltså haver Anders skickat Lars Olsson i Knutsbo åstad sådant ifrån bemälde pigas husbonde Per Andersson i Prästhyttan att avhämta. Den där i vägen hade mött Jöran Hansson i Grådö med en annan man som ämnade sig till Södernäfde, vilket han omtalade då han kom tillbaka hem igen. Och att Mats

Anderssons hustru i Södernäfde kom till Anders Olsson med det talet som ovanbemälde Jöran hade haft i ovannämnda Södernäfde om hans dotters död.

Berättandes att liket hade haft röda strimor på ryggen och in under själva armarna, lika såsom någon hade slagit pigan och hon burit armarna för sig. Och att bemälde strimor varit högre än själva kroppen, och i halsgropen synts lika såsom huden varit avskuddad, något större än efter en nagel, dessa strimor hava varit tvärs över ryggen, armarna och på halsen, dock mest över axlarna. Item framme på bröstet och magen något. Uti huvudet haver hon ock känt några kulor.

Hustru Brita, Per Janssons änka i Södernäfde, berättade huru såsom de andra kvinnfolken som hos Anders Olsson församlade voro trenne bud hade sänt efter henne till att bese liket, och då hon kom var svepklädet taget av liket, seendes det ovan bältestaden vara allt över med röda strimor tvärs över ryggen, bröstet, armarna och en del av magen, de där somliga haver räckt tillhopa runt omkring kroppen, men kulorna i huvudet visste hon intet utav.

Hustru Karin Johansdotter, Olof Ericssons i Södernäfde, berättade sig hava fått 3 bud efter sig förrän hon gick dit, och då hon kom var liket upptaget utur kistan och på ett säte lagt samt svepklädet avtaget, och att på den döde pigans kropp är synta röda strimor tvärs över ryggen, axlarna och armarna, lika såsom hon hade med armarna hållit för sig emot någon som hade slagit henne, vilka strimor voro något högre än själva kroppen. På halsen och i huvudet haver hon icke så noga aktgivit, ej heller kunde hon förvisso säga utav några strimor på magen, men på bröstet något litet. Hustru Sara Jöransdotters, Daniel Larssons i Södernäfde, bekännelse var denna, att hon såsom de andra vart tillkallad att bese liket, som då hon dit kom låg på ett säte, samt allt över, tvärs över ryggen var röda strimor, så väl som på axlarna, på armarna röd-

fläckat, men framme på bröstet och magen helt vit. Utmed öronen några kulor, samt i huvudet 2 eller 3 runda och icke avlånga.

Hustru Margareta Eriksson, Per Anderssons i Södernäfde, gjorde denna berättelse, att Anders Olssons hustru kom till henne och bad henne följa sig dit, det hon ock gjorde. Funnit på den döde pigans kropp vita och röda ränder tvärs över all ryggen och axlarna, de på axlarna varit något högre än själva kroppen, men neder på ryggen intill bältestaden icke så höga. På armarna och händerna bakpå, både fram och även om armbågen sammaledes röda strimor ända långs, men framme på armarna, bröstet och magen alls intet synts än bara vita kroppen. Undantagandes i halsgropen, dock icke huden av, på halsen och i huvudet visste hon intet huru det tillstod.

Hustru Margareta Larsdotter, Erik Jöranssons i Södernäfde, vittnade såsom de andra, att då hon inkom hos Anders Olsson, var liket lagt uppå ett säte, svepklädet avtaget. Haver sett på den döde kroppen tvärs över ryggen röda strimor in till bältestaden, högre än själva kroppen, desslikes tvärs över armarna, dock icke framme på armarna eller framom armbågen, på bröstet eller magen. Item känt kulor i huvudet, men huru många visste hon intet. Samt ett ulleband så brett som två tvärfingrar runt om livet bundet.

Slika band berättades vara sed att binda om liken genast själen är ifrån kroppen skilder, på det de icke skola bli vanskapligen i ansiktet.

Hustru Karin Hansdotter, Mats Erssons i Södernäfde, betygade sammaledes som de andra, att hon vart kallad till Anders Olsson att syna liket, då hon dit kom låg liket på ett säte, hustru Karin, Olof Erssons, vänt upp det på högra sidan, där hon hade sett på axeln röda strimor tvärs över, högre än själva kroppen, på armarna, de gingo ända långs in till armbågen. I huvudet, på halsen, bröstet och magen sade hon sig intet hava givit någon akt på huru tillstod, och därför därom intet hade att berätta.

Sedan såsom nu ovtalade vittnen således var efter annan edeligen voro avhörda, avvistes allmog med parterna, och ibland annat som då diskuterades över denna saken, vart berättat, ibland den döde pigans kläder som med liket äro hemskickade, skall vara funnet en oren överdel med blod bakpå, därför inkallades Anders Olssons hustru, den där på tillfrågan om hon samma överdel hade med sig, honom framgav, och syntes bakpå tvärs över skuldrorna lika såsom han hade legat på den kropp som hade varit slagen ett slag eller tu med ett spö, där blodet har gått utefter, och sade Andersens hustru bemålde överdel vara funnen ibland pigans hemskickade kläder då hon sändes hem.

Detta gav ett synnerligt eftertänkande, och alltså beslöts, att bud skulle skickas efter några Per Anderssons grannhustrur samt den andra hans tjänstepiga till att examineras i denna sak.

Anders Olsson blev infordrad och tillspordes vad tankar han hade om sin dotters död, om han någon tanke gav sig därom att Per Andersson eller hans hustru skulle därtill vara vållande? Därtill svarade han nej.

Än frågades Anders om han visste det hans dotter hade av sin matfader eller matmoder blivit slagen sedan hon kom tillbaka igen då hon olovandes gick där ifrån hem för den döde bockens skull? Svarade sig intet veta, men sade sig hava sport det hon vid Pålsmessotiden skall hava fått illa hugg, dock visste icke säga vem det för honom sagt hade.

Därnäst vart Per Anderssons hustru inkallad, den där tillfrågades om den döde pigan så ofta hade förtjänat hugg som hon efter utspridda tal skall hava fått? Svarade sig intet oftare hava slagit henne allom den tiden hon hos henne tjänste än tre gånger, och merendels därför att hon alltid hämnades på kreaturen och boskapen då matmodern antingen tilltalade henne om något eller slog henne. Berättande sig intet senare hava slagit henne än vid Allhelgonatid för ett lamm som sedan det var sju veckor gammalt blev dött, högeli-

gen sig förpliktandes att hon sedan ingen vredes hand kom vid henne, oansett hon väl bekände sig hava ärnat slå henne med ris, såsom tillförende förmält är, det hon dock icke fullbordade.

Yttermera bespordes om pigan var oaktsam om sinalin- och underkläder, om hon höll sig renlig eller ej? Därtill svarade hon att pigan i linkläder granneligen höll sig ren, var ock dessutom aktsam om sina kläder.

Den 22 maj fortsatte Tinget

Per Anderssons på Prästhyttan grannhustrur och tjänstepiga som i aftons skickades efter, och i denna saken skulle förhöras, bliva nu var efter andra framkallade och bekände, först efter trägen förmaning samt avlagd ed.

Hustru Karin Olsdotter, Anders Germundssons på Prästhyttan, sig hava varit tillstädes då den döde pigans lik togs upp av sängen, jämväl och tvättat det, men alls intet på dess kropp mera sett än bak på låren ovanför knäveckan något blått, det hon mente vara kommet av sängbrädet efter hon stundom satt upp och hängde fötterna utom sängen. Jämväl och på länderna något blått, samt några strimor på vänster arm, men om de voro blå eller röda det sade hon sig icke ihågkomma, eftersom sådant eftertal intet förmodades. Dock haver dessa intet varit högre än själva kroppen. Eljest på ryggen eller annorstädes sade hon sig vara viss på hennes kropp intet sådant fel haft hava.

Hustru Brita Andersdotter, Lars Hanssons hustru på Prästhyttan, vittnade att hon tillika med Per Anderssons piga Kerstin Hindrichsdotter lyftade den döde pigans kropp av sängen, den granneligen beskådat och intet annat på den funnit än vad av ovanbemälda hustru Sara berättats haver, med vilken berättelse hon alldeles överenskom, allenast var visser på sig om de fläckar som på vänster arm voro, att de hava varit rödsputiga fläckar fram på armen strax nedanför axeln, men å ryggen eller annorstädes (de ovanbemälda

undantagandes) icke ringaste åkomma.

Kerstin Hindrichsdotter, Per Anderssons tjänstepiga om sina 25 eller 26 år, den där hos Per i 7 år tjänt haver, blev högeligen förmanad, att hon ingen till behag skulle vittna uti det henne tillfrågat blev, eller dölja något av det hon visste, för våld, vänskap, hat, mutor, räddo, eller någon annan tings skull, utan bliva vid rena sanningen, tänkandes uppå den ed hon nu först avlägga skulle (den vilken hon och noggrant blev informerad vad den hade att betyda). Därmed henne och efter avlagd ed följande frågor blev föreställda:

1) Huruledes och var den döde pigan först klagade sig då hon blev sjuk? Svarade, att om fredag aftonen, som var den 12 februari nästlidne, haver hon tillika med den döde pigan burit upp en vattenså, då berättade hon henne först hava klagat sig vara så yr i huvudet, hon ville begära lov av sin matmoder till att lägga sig. Åt intet den aftonen utan lade sig genast, blev och stadigt liggande intill dess hon den 18 avled.

2) Om hon låg hos henne sedan hon sjuknade? Svarade ja, var natt.

3) Om hon hörde henne kvida och klaga sig utöver något? Svarade nej.

4) Huru hon bar sig åt uti sin sjukdom, om hon själv visste utav sitt tillstånd, var beskedlig i tal och svar, eller om sjukdomen var så häftig att hon intet visste vad som påhöll? Svarade, hon kunde fuller intet annat märka av henne än att hon var vid sitt rätt förstånd, oansett hon om dagarna icke så ofta var inne.

5) Vad hon mest klagade sig? Huvudet samt i sidan över håll och sting, så att hon under tiden överljutt ropat.

6) Huru hon eljest till mods var medan hon frisk var, om hon var gladlynt, surmulig, melankolisk eller retlig? Svarade, att då hon icke var stucken (efter som hon berättade henne hava haft ett argt sinne) ställde hon sig alltid glad.

7) Om Kerstin någonsin är av sin

husbonde eller matmoder med hugg och slag otillbörligen vorden hanterad, och om matmodern så ond är emot sitt legofolk, som nu ville uttydas? Hon bekände sig väl några resor hava fått hugg av henne, dock varken övermåttan eller oftare än som omträngts hade.

8) Om hennes husbonde plögade någon gång slå henne? Svarade nej, han hade icke talat henne något ont ord till i hela de 7 år hon där tjänat hade.

9) Om den döde pigan ofta fick hugg av sin matmoder? Svarade, att det kunde litet vålla förrän det bar på den vägen, dels av hennes eget färvållande och för hennes bittra sinnes skull, dels ock av matmodrens häftighet.

10) Om hennes matmoder icke plögade under tiden bruka att låta andra slå pigorna då hon själv är ivrig? Därtill nekade hon alldeles.

11) Vad tid den döde pigan senast fick hugg av sin matmoder och varför? Svarade, det kunde vara någon tid för jul, men tiden visste hon icke väl säga. Orsaken varför, berättade hon vara ett lamm som sjuknade, och matmodern gav henne skulden därtill.

12) Om hon någon gång fick hugg sedan hennes styvmoder följde henne ifrån Grytnäs tillbaka i sin tjänst igen, den hon olovandes förlopit hade? Nekade alldeles.

13) Om hon någonsin visste henne haver blivit av sin matmoder slagen medan hon var i bara överdelen? Det visste hon intet säga.

14) Om hon såg den döde pigans kropp? Svarade ja, hon tillika med hustru Brita, Lars Hanssons på Prästhyttan, lyftade liket upp utur sängen, sade på dess kropp intet annat syntes än på vänstra armen några små sputor, men om de voro blå eller röda det kunde hon intet minnas, på länderna och bak på låren ovan knäveckan något blått.

15) När Grytnäsfolket kom dit att avhämta liket? Svarade, om måndagen som var den 22 februari, rätt som de höllo på att svepa det.

16) Om samma folk begärde att komma in till att se liket? Svarade nej, men sedan det svept var, gingo de in där det stod och förde det sin kos med sig.

Sedan nu allt således var rannsakat, och man intet kunde eftertänka något vara tillbaka lämnat som härtill tjäna kunde, blev saken inom lyckta dörrar överlagd, och var däröver detta denna Rätstens enfaldiga betänkande:

Sententia:

Ehuruväl dessa skäl synes vilja orsaka någon misstanke emot Per Anderssons på Prästhyttan hustru, såsom skulle hon dels vara vållande till sin tjänstepigas, Anders Olssons i Södernäfde, Grytnäs socken, dotters död, utav något förment otidigt och av mycket slående, nämligen

1) Att pigan ofta skall hava klagat sig vara av sin matmoder slagen.

2) Att henne också är lovat hugg, därför hon ock löp utur sin tjänst

3) Att misstanken har kunnat växa utav sal. Jöran Hanssons i Grådö

obestämda tal om bemälde pigas död

4) Ryktet i näst omgränsande socknar allra först är utspritt såsom

Per Anderssons hustru skulle vara hennes bane, besynnerligen emedan det på liket är sådana strimmar å ryggen och armarna synta sedan det i Föräldrarnas hus hemkom, jämväl och den blodiga överdelen synes kunna vilja en uti denna misstanke dess vidare stadfästa.

Dock emedan, såsom

1) Intet kunde bevisas antingen henne eller andra Per Anderssons legofolk någonsin vara av omänskliga hugg illa hanterade, eller den döde pigan någonsin fått av sin matmoder sådana hugg som kunde draga henne till döden, och hon likväl

2) med sin styvsinnighet under tiden förtjänat hugg, dess förutom

3) Varit en frisk människa, som väl har kunnat tåla några karbaslängar av matmodern då hon dem förskyllte.

4) Att hon icke heller haver fått några hugg sedan någon tid för jul

5) Att sal. Jöran Hansson i Grådö, som detta ryktet utbragt haver, hava varit en mångtalig och yppig man, som intet haver betänkt vad han talade, vars tal Nämnden uti allt intet vill giva vitsord, och för den skull

6) Detta utspridda rykte av en lös

grund består, särdeles emedan det med inga lagliga skäl kan bevisas.

7) Tvivlas och mycket om den blodiga och orena överdelen antingen må komma den döde pigan till, alldenstund det berättades henne hava varit renlig om sig och sina kläder, eller av någon Per Andersson illvillig den ibland hennes kläder vara lagder till att stadfästa misstanken emot Pers hustru, eller också att dessa blodfläckar utav någon annan händelse äro på överdelen komna.

8) Att de många höga strimmor och knölar icke äro synna på liket förrän sedan det blivit hemfört.

9) Att de trenne hustrur som liket upplagt och tvagit hava, jämväl och nu edeligen avhörda äro, berättas av Nämnden intet vara Per Anderssons hustru så benägna, att de med deras ed och ... skulle vittna henne till behag, utan att om de i ringaste måtto visste Pers hustru vara här uti skyldig, skulle de fast mera mot henne sådant intet dölja.

10) Att de många strimmor liket hade då det hem kom i föräldrarnas hus, har kunnat causeras av någon köld och frost, som av kroppen utslogs då hon kom in i varmare stugan och för eldbrasan kom.

11) Att den döde pigan uti sin sjukdom aldrig hava kvidit eller klagat över något omilt handhavande av sin matmoder, det pigan Kerstin Hindrichsdotter, som var natt hos henne legat haver vittnat.

12) Att den döde pigan både uti sin sjukdom så har burit sig åt och över olika passioner klagat, som andra de där av dessa här i socknen grasserande farsoten hava behäftade vara, så väl sedan hon död blev, haft sådana märken på kroppen som de där av bemälde hava sett äro hädanställda.

13) Att den döde pigans fader, Anders Olsson, icke allenast intet tillägger Per Andersson eller hans hustru att vara sin dotters bane-man, utan och icke ringaste misstanke till dem i detta mål säger sig hava.

För dessa skäl och orsakers skull höll Rätten tryggast uti denna mörka saken att värja Per Andersson och hans hustru ifrån denna misstanke, den Höglövlige Kungl. Hovrätten detta underdånigen hemställes.